

ASETTAMISPÄÄTÖS/
LUONNOS

.6.2016

OM 6/41/2016

SUMMAARISTEN RIITA-ASIOIDEN KESKITTÄMINEN

Työryhmän asettaminen

Oikeusministeriö on tänään asettanut työryhmän valmistelemaan ehdotusta lainsäädännöksi summaaristen riita-asioiden keskittämisestä eräisiin kärjäoikeuksiin.

Toimikausi

15.8.2016 – 31.1.2017

Tausta

Oikeusministeriö asetti 1.6.2012 pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelmaan perustuen neuvottelukunnan valmistelemaan oikeusturvaohjelman oikeudenkäyntien kokonaiskeston lyhentämiseksi ja oikeusturvan laadun parantamiseksi sekä valtioneuvoston vuosien 2013 - 2016 kehyspäättöksen edellyttämäksi sopeuttamisohjelmaksi. Neuvottelukunta luovutti 27.2.2013 mietintönsä oikeusministeriölle. Mietintö sisältää ehdotuksen oikeudenhoidon uudistamisohjelmaksi säästötavoitteineen vuosille 2013 – 2025 (OMML 16/2013).

Keskipitkän aikavälin toimenpiteenä ohjelman 14 kohdassa edellytetään, että summaariset riita-asiat joko siirretään kärjäoikeuksista ulosottoviranomaisten käsiteltäviksi tai keskitetään enintään kolmelle kärjäoikeudelle. Toimenpidekirjauksen mukaan järjestelmää olisi myös muutettava siten, että velkoja voisi yhdellä ja samalla sähköisellä haastehakemuksella hakea sekä ulosottooperustetta että sen täytäntöönpanoa. Toimenpiteen säästövaikutus on uudistamisohjelmassa arvioitu merkittäväksi.

Oikeusministeriö asetti 6.3.2014 johtavan kihlakunnanvoudin Timo Heikkisen ja laamanni Antti Savelan selvittämään summaaristen riita-asioiden keskittämistä oikeudenhoidon uudistamisohjelman mukaisesti. Selvitys luovutettiin oikeusministeriölle 30.9.2014 (OMSO 52/2014). Selvityksessä ehdotetaan summaaristen riita-asioiden käsittelyn siirtämistä ulosottoviranomaiselle sekä menettelyn vi-reilletuloasiakirjan todisteellisesta tiedoksiannosta luopumista enintään 1 000 euron pääomavaatimusten osalta.

Oikeusministeriö pyysi selvityksestä lausuntoa yhteensä 58 eri viranomaiselta ja järjestöltä, joista 51 antoi lausunnon. Lausunnoista on laadittu tiivistelmä (OMML 39/2015). Lausuntopalaute oli jakautunut. Esimerkiksi lausunnon antaneista 26 käräjäoikeudesta 19 vastusti siirtämistä. Eräät lausunnonantajat ilmoittivat, etteivät selvityksen perusteella voineet puoltaa eikä vastustaa ehdotusta. Varauksellisesti ehdotukseen suhtautuneet arvioivat siirtämisen heikentävän v-lallisen oikeusturvaa sekä suhtautuivat epäillen siirtämisestä saataviin säästöihin. Siirtämistä kannattaneet yhtyivät selvityksessä esitettyihin perusteluihin, joskin lausunnoissa tuotiin esiin perusteellisen lainvalmistelun tarpeellisuus.

Oikeudenhoidon uudistamisohjelman toimeenpano on sisällytetty pääministeri Juha Sipilän hallituksen strategisen hallitusohjelman kärkihankkeiden ja reformien toimeenpanemisesta tehtyyn toimintasuunnitelmaan (Hallituksen julkaisusarja 13/2015) keskeisenä kivijalkahankkeena.

Oikeus- ja työministeri Jari Lindström on 11.2.2016 tekemässään linjaratkaisussa päättänyt, että asiassa edetään keskittämällä summaariset riita-asiat enintään kahteen käräjäoikeuteen hovioikeuspiiriä kohti. Linjauksen mukaan summaarisia asioita käsitteleviä käräjäoikeuksia olisivat Itä-Uudenmaan, Kainuun, Kanta-Hämeen, Kymenlaakson, Oulun, Pirkanmaan ja Pohjanmaan käräjäoikeudet. Keskittämissuunnitelmaa ja summaaristen asioiden käsittelypaikkoja täsmennettäisiin kuitenkin jatkovalmistelussa. Hanke liittyy käräjäoikeusverkoston uudistamiseen.

Tehtävä

Työryhmän tehtävänä on valmistella ehdotus lainsäädännön muuttamiseksi siten, että mahdollistetaan summaaristen riita-asioiden keskittäminen rajoitettuun määrään käräjäoikeuksia. Lainsäädännön tulisi myös mahdollistaa haastehakemuksen johdosta annetun yksipuolisen tuomion siirtämisen suoraan ulosottoon ilman eri hakemusta. Valmistelutyössä olisi huomioitava kehitteillä oleva AIPA-järjestelmä ja sen tuomat mahdollisuudet tietojen siirtämiselle eri viranomaisten välillä. Työryhmän tulisi myös laatia ehdotus lainsäädännöksi, joka velvoittaisi ammattimaista perintätoimintaa harjoittavat yritykset käyttämään toiminnassaan käräjäoikeuden ja ulosoton sähköisiä tietojärjestelmiä. Työryhmän tulisi työssään ottaa huomioon käräjäoikeusverkostohankkeen etenemisen sekä arvioida ehdotuksen kustannusvaikutukset.

Työryhmän tulisi lisäksi arvioida todisteellisen tiedoksiannon kehittämismahdollisuuksia sekä mahdollisuuksia siirtyä järjestelmään, jossa oikeudenkäyntimaksu summaarisessa riita-asiassa olisi suoritettava asian tullessa vireille.

Ehdotus on laadittava hallituksen esityksen muotoon.

Organisointi

Puheenjohtaja:

Lainsäädäntöneuvos Maarit Leppänen, oikeusministeriö

Jäsenet:

Hallitusneuvos Anne Hallavainio , oikeusministeriö

Käräjätuomari , Vantaan kärjäoikeus

xx , Oikeusrekisterikeskus

xx , Valtakunnanvoudinvirasto

xx , Suomen Perimistoimistojen liitto ry

Pysyvät asiantuntijat:

xx , AIPA-hankkeen hanketoimisto

Kärjäsihteeri , Pirkanmaan kärjäoikeus

Kustannukset ja rahoitus

Työryhmä hoitaa tehtävänsä virkatyönä.

Osastopäällikkö,
ylivohtaja

Sami Manninen

Tiedoksi

työryhmän puheenjohtaja, jäsenet ja pysyvät asiantuntijat
kansliapäällikkö
ylivohtaja Sami Manninen
ylivohtaja Kari Kiesiläinen
Vantaan kärjäoikeus

Pirkanmaan kärjäoikeus
Oikeusrekisterikeskus
AIPA-hankkeen hanketoimisto
Suomen Perimistoimistojen liitto ry